СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 42. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 20-го лютого 1936. — VOL. XLIV. No. 42. Jersey City, N. J., Thursday, February 20, 1936 THREE CENTS

СЕНАТ ПРОДОВЖУЄ ЗАКОН ПРО НЕВТРАЛЬНІСТЬ

ВАШИНҐТОН. — Замісць придумувати новий закон про невтральність Америки на випадок війни, сенат ухвалив по 4-годинній дебаті продовжити теперішній закон до 1-го травня 1937-го року.

Всі поправки до цьої резолюції перепали. Додано до нього лише заборону давання позичок та кредитів воюючим сторонам.

Сенатор Най, невдоволений з цеї ухвали, заповідає дальшу боротьбу за заострення невтральности.

УРЯД ДУМАЄ ПОШИРИТИ ВИКОРИСТУВАННЯ ВОДНИХ СИЛ.

ВАШИНҐТОН. — Краєва рада народнього багацтва предложила президентові Рузвелтові плян використування водних сил у північно-західній частині краю для виробу електричної сили.

Для цеї цілі мається створити осібне урядове бюро. Мають передовсім використовувати сили ріки Колумбії.

ЗНОВ СВАРКА ЗА О. КОКЛИНА В КОНҐРЕСІ.

ВАШИНҐТОН. — На засіданню палати послів знов говорили в дебатах про о. Чарлза Коклина, римо-католицького радіового провідника.

Конґресмен О'Конор заявив, що своїми увагами попереднього дня він не думав ображати священничої сутани, а говорив про самого о. Коклина. Він відкликав теж свою погрозу, що він скине копняками о. Коклина з сходів конґресового будинку, але зараз додав, що він готов стрінути о. Коклина, де цей тільки захоче (виходило би для кулачної бійки).

Інший конґресмен, Боленд, демократ з Пенсилвенії, теж католик, виступив зараз по О'Конорі з гострим нападом на о. Коклина, називаючи священика демаґоґом і [illegible]стом та прирівнюючи його до Юди Іскаріота. У приявности представника о. Коклина, що сидів на ґалерії, конґресмен Боленд говорив: „Чи цей артист срібної цеголки не має на стільки розуміння, щоби бачити противорічности в його становищі, як він стоїть перед вівтарем з одною рукою на евангелію, а з другою рукою рахуючи своє набуте спекуляціями срібло?"

РАТУЮТЬ МОРЯКІВ ПЕРЕД ЗАТОПЛЕННЯМ.

НЮ ЙОРК. — Грецький вантажний корабель „Стефанос Костеменіс" прислав з океану депешу „Ес-О-Ес" (Спасайте наші душі!). На цей заклик поспішив йому на ратунок корабель „Сиґі оф Нюпорт Нюз". Ратунковий корабель мусів плисти 200 миль, щоб добитися до потапаючого корабля. Показалося, що через страшні бурі в грецькім кораблі отворилися шви й він набрав води та став потапати. З трудом перебрано з нього всіх 33 моряків на „Сиґі оф Нюпорт Нюз".

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО РЕДАКТОРА СКІНЧИВСЯ.

МИНЕАПОЛИС. — Розправа проти Ізадора Блуменфелда, відомого під прізвищем „Кид Кена", обвинуваченого за вбивство Волтера Лиґета, скінчилася увільненням обвинуваченого від вини й кари.

Присяжні судді радили півчверта години. За той час судовий будинок оточено з усіх боків узброєними сторожами.

По звільненню обвинуваченого його приятелі влаштували йому бенкет. Вдова по редакторі, котра на суді виразно заявила, що вона бачила, що обвинувачений стріляв до її чоловіка, по скінченню процесу видала публичну заяву, що 4 поліцаї присягнули криво, щоб ратувати обвинуваченого.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ПРОМИСЛОВОЇ НЕДУГИ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресовий комітет для робітничих справ домагається від конґресу розведення слідства над промисловими недугами, себто, які спричиняє довша праця при певнім заняттю.

Домагання такого слідства вийшло з реваляцій про смерти від „сілікозіс", тяжкої недуги віддихових проводів, на яку хоріли робітники при будові тунелю Гок Нек у Вест Верджінії.

ВИНУЮТЬ МОЛОДЬ ЗА ПОШИРЮВАННЯ ФАЛШОВАНИХ ГРОШЕЙ.

НЮ ЙОРК. — Федеральні аґенти зарештували 4 16-літніх хлопців, котрим вони закидують посідання і поширюванню фалшивих десять-долярівок. Між арештованими є Волтер Рутковський, Артур Сеймур, Іван Кнут і Франк Рая.

ЗЛОВИЛИ ВЕЛИКАНА ЧОРТ-РИБУ.

КІ ВЕСТ (Флорида). — Капітан Чарлз Томсон з Майемі зловив гарпуном велитенську чорт-рибу. Риба тягнула його на великім човні три години та вплила з ним коло 10 миль дороги. Нарешті інші люди пристали до ловлі й разом їм удалося затягнути рибу на беріг.

Важила вона 4,000 фунтів.

Цю рибу американці називають теж „пливаючими дверми від стодоли", бо вона має чотирокутний вигляд.

ОДНОСТРОЇ ДЛЯ СОВЕТСЬКИХ ЖАНДАРМІВ.

Советське військо, що відбуває службу у прикордонній смузі і підлягає тайній поліції (колишня чрезвичайка) дістало нові однострої, що відріжняються значками та нашивками від загальних одягів советської армії. Народній комісар внутрішніх справ теж має однострій інший, ніж решта комісарів: на рукаві велику золоту звізду із серпом і молотом посередині, обшиту синім, зеленим і червоним шнуром. Старшини тайної поліції, почнаючи від поручника, будуть носити золоті або срібні звізди, тоді як старшини звичайної армії мають на рукавах квадрати, простокутники та ромби.

ДИМІТРОВ АВАНСУЄ.

В звязку з аферою Казімова, про яку ми недавно писали, має уступити з керівництва Комінтерну довголітній його керівник Мануїльський, а його місце має заняти болгарин Дімітров, знаний з липського процесу за підпал райхстаґу. Це свідчить про те, що серед большевиків запанувала паніка й вони усувають довголітніх керманичів большевицької кертичної роботи, думаючи в цей спосіб затерти сліди тієї роботи.

КОНФІСКАТА МАЄТКУ.

Префект венецької провінції рішив відобрати одному землевласникові велику посілість, тому, що не управляв її як слід. Це приносило шкоду інтересам провінції й стояло в суперечності з основами корпораційного ладу. Управу сконфіскованої землі переказали союзові хліборобів венецької провінції.

ЧУДЕСА РАДІЄВИ ХВИЛЬ.

Італійський ботанік професор Падовані робив ріжні досліди над короткими радієвими хвилями з тим, щоб довідатися, який вони мають вплив на ростини. Наслідки цих дослідів дуже цікаві. Під впливом радієвих хвиль професорові вдалося добути цілком нові види ростин.

Так, наприклад, йому поталанило надати виноградові зовсім іншу, невидану досі форму, яблукам незвичне забарвлення і смак, видобути іншу породу груш і т. п. Професор, зацікавлений цими всіма явищами, робить далі свої досліди.

ДАТА НАРОДИН ІСУСА ХРИСТА.

У VI. столітті Діонізій Малий (Ексіґнус) устійнив дату народин Христа на 25. грудня, то значить 6 днів перед першим роком християнської ери. За тією датою пішли дальші письменники аж до XVII. ст. Нині деякі хронольоґи пересувають народини Христа до 7 року перед християнською ерою. Щодо дня народин Спасителя св. Гіполит, церковний письменник із III. ст., у своїм коментарі на пророцтво Даниїла каже: „Ісус уродився у вівторок 25. грудня у Вифлеємі". Цікаве, що говорить про дату народин Христа славна стиґматична Анна Катерина Емеріх, авґустіянка (1772—1824), якої ревеляції з біблійної археольоґії дивували вчених спеціялістів. Вона писала, що Христос народився в 45 р. панування римського цісаря Августа, отже неповна вісім літ раніше від нашого числення часу.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ПОЛЮЄ НА ЗВІРЯТА.

В Росії від часів революції не влаштовували полювань. Нічого дивного. В країні, де вічно полювали на людей, забули про звірят. Тому вони сильно розмножилися. Спеціяльно в північних районах стада вовків і медведів тревожать населення.

На Сибірі появилися дуже кровожадні т. зв. сибірські тигри. Надмірне розмноження тих звірят спинювало туристику і наукові експедиції.

Супроти цього советський уряд рішився вжити сензаційних середників нищення диких звірят.

Жовнірам видано приказ убивати кожного стрічного вовка, медведя, тигра, чи шакаля. Червоні компанії поділено на спеціяльні відділи й вислано на „фронт боротьби з дикими звірятами". Вояки перейшли приспішений курс провізоричного обходження зі шкірами вбитих звірят, щоб не нищити дуже частого дорогоцінного футра. Частина футер зістається в краю. Їх вживається на умундурування червоної армії. Решту експортують.

Далі оголошено часи великих польовань у знаменитих ловецьких теренах Союзу. Пішла по всьому світу ґрандіозна пропаґанда СССР як країни ловів. Багато мисливих цілого світу, принаджених пропаґандою, приїзджає до Советів полювати. Для заграничних гостей виділено окремі смуги, неторкані кулями червоних жовнірів, призначених до боротьби з дикими звірятами.

На цьому уряд знаменито заробляє. Крім цього, що гості очищують терени від звірини, ще й до того сильно платять за право полювання.

Полювання на велику міру дуже коштовні й кошти їх муситься покривати очевидно в чужій валюті. Щоб не відстрашити мисливих надто великими коштами, советський уряд виплачує премії: за кожного вбитого вовка 40 долярів, а за медведя 150 долярів. Але до цього поставлені умови, а саме: шкіра мусить бути неушкоджена й не вільно її вивезти за кордон. Хто хоче вивезти шкіряний трофей, мусить заплатити ціну, яку передбачає советський шкіряний трост.

НАСЕЛЕННЯ ПОЛЬЩІ В 1936 Р.

За обчисленнями статистичного Бюра було в Польщі у дні 1. січня ц. р. 33,800,000 населення. За останні чотири роки прибуло 1,600,000 населення, себто річний приріст виносив 400 тисяч людей. Густота населення Польщі доходить до 87 мешканців на 1 км. кв. Найгустіше заселеним воєвідством є Шлеськ, де пересічно на 1 км. кв. припадає 308 мешканців. Найгустіше заселеним повітом є Бендзін у келецькім воєвідстві, бо на 1 км. кв. припадає там 505 мешканців. Найрідше населення на Поліссі у повіті Лунинець, бо всього 19 мешканців на 1 км. кв.

44 ТВОРИ ДЕННО.

Анґлійські видавництва дійшли цього року до рекордового числа книжок. Із самого красного письменства вийшло цього року в Анґлії 16,110 книжок; минулого року було їх 15,628. Денно 44 літературні твори виходили у світ — твори, що перейшли оцінку референтів відповідних видавництв!

ПОНАД МІЛІОН КАР УПРОДОВЖ РОКУ.

Головний Статистичний Уряд Польщі подає підсумки адміністраційних кар у Польщі за час одного року — від 1. жовтня 1934 р. до 30. вересня 1935 р. За той час присуджено загалом 1,102,765 адміністраційних кар.

За небереження санітарних приписів наложено 82,622 кар. За ломання доріжних приписів 179,501, протиалькогольного закону 52,919, і закону про промахи 258,530 кар і багато інших.

На 10 тисях мешканців припадає пересічно 320 адміністративних кар.

ПЛЯСТИЧНА МАСКА.

Один різьбар у Лондоні зробив винахід, що в недалекій майбутности заступить фотоґрафію плястичною маскою. Від довшого часу він займався способом віддати обличчя людини зовсім докладно, навіть з найрібнішими морщинками. Врешті як спеціяліст одного косметичного заведення він упав на помисл помазати лице масою, що лишається на лиці тільки кілька мінут і дається легко в цілости здерти, задержуючи всі риси лиця. А що маса для лиця нешкідна і можна з неї робити плястичні маски, що відтворюють зовсім вірно людське лице, перед нами отвираються побіч фотоґрафічної штуки нові можливости утревалити людські обличчя.

БУКОВИНА РОДИТЬ ЧЕТВЕРНЯКІВ.

В Заставній породила жінка Єлена Гортюк незаконних четверняків. Одна дитина померла кілька годин по уродинах. Троє інших і мати цілком здорові. Молода мати дуже сильно збудована й може всі троє дітей плекати. Ці незвичайні уродини викликали велику сензацію і сотки селян відвідують молоду матір.

СМЕРТЬ ВІД УКУШЕННЯ БЕЗРОГОЮ.

Траґічним способом помер у шпиталі в Ішлю 39-літній Антін Маєр, господар з Агорну. Перед святами він зарізав безрогу, причому вона вкусила його в руку. Маєр не звертав спершу на цю рану уваги, аж за кілька днів виступили у нього прояви закаження крови. Його перевезли до шпиталю, одначе затроєння крови поступило так далеко, що лікарська штука показалася безуспішною. До вісьмох днів Маєр помер.

СУДОВІ ПРОЦЕСИ ЗВІРЯТ.

Історія судейства знає багато випадків прикликування звірят до судової відповідальности. В давній Анґлії видали навіть спеціяльний закон відносно примінювання справедливости до звірят. Трапляється, що звірята були арештовані й відсиджували кари.

Ориґінальний судовий процес трапивсь у Франції:

Фільмове підприємство обвинуватило малпу-шимпанса за зірвання контракту. Те підприємство заанґажувало актора-шимпанса, щоб він відіграв у фільмі ролю, яка полягала на обкидуванні громади людей кокосовими горіхами. Тимчасом власник шимпанса заявив, що дерево, на яке мав вилізти „актор", не є подібне до дерев, що на них він привик скакати. Супроти цього малпа своєї ролі не може заграти.

ВІДПОВІДЬ ПРО ЗАЛИШЕННЯ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ НА ЗАКАРПАТТІ

ПРАГА (Чехословаччина). — Вістка про намагане висилення бувших жовнірів української галицької армії, що перебувають на Закарпатті, потрясла цілою українською іміґрацією. Як з Галичини так і з ріжних центрів іміґрації почато робити заходи, щоб не допустити до такого варварства, щоб чеська влада видавала польській владі особи, які та влада загналаб до тюрми, а які ставляться льояльно до Чехословаччини. В тій справі була спеціяльна делеґація в чехословацьким міністерстві внутрішніх справ, яке заявило, що воно не видало наказу виселювати спеціяльно українців. Його розпорядження стосується лише до чужинців взагалі, яких документи не відповідають установленим приписам, та тих осіб, що мають якісь провини. Відомі випадки з виселенням українців, це непорозуміння і міністерство деяким урядам зробить вияснення.

В тій справі внесено теж меморандум до президента республики. Покищо ще не знати, чи те все скінчиться дійсно на — „непорозумінню".

ІДЕАЛ ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА.

ЛЬВІВ. — „Батьківщина" пише на цю тему між іншим таке:

„Громадський діяч мусить мати відвагу зірвати з вигідним життям, якщо ті вигоди вимагають від нього зміни переконань. Мусить бути здібний — краще голодувати, каміння товкти, аніж свою громадську діяльність наломлювати так, щоб зберегти посольський мандат. Бо громадський діяч належить не лише до себе і до жінки. Він є відповідальний за свої вчинки перед громадянством і громадянству має давати приклад".

ВИСТАВА ЗАКАРПАТСЬКОГО МАЛЯРСТВА І РІЗЬБАРСТВА.

БРАТИСЛАВА (Чехословаччина). — Відкрита вистава творів закарпатського малярства й різьбарства має 80 образів і 4 різьби. Виставляють між іншим такі знані мистці як Бокшай і Ерделі.

ЯПОНЦІ ЗАЦІКАВИЛИСЬ ГУЦУЛЬСЬКИМИ ВИРОБАМИ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Вироби гуцульського домашнього промислу зацікавили в останньому часі також і японців. Ще можемо діждати такого часу, що гуцульські вироби будуть фабриковані — в Японії, звідки підуть — в широкий світ.

ХОЧУТЬ ЗАСЕЛЮВАТИ СИБІР УКРАЇНЦЯМИ ІЗ ЗАКАРПАТТЯ.

ПРАГА. — „Народні Освобозені" подає, що советський уряд заявив чеському, що може приняти 50,000 лісових робітників, головно із Закарпаття та Словаччини. Уживалиб їх до лісних праць на Сибірі та по совхозах на схід від Уралу. Принялиб їх теж на постійне з ріднями.

УКРАЇНСЬКА ҐАЛЯНТЕРІЯ.

ЛЬВІВ. — В дільниці міста, яку називають „Українським Менчестером", себто при вул. Потоцького, примістилася під ч. 58А нова українська фабрика, тим разом гребенів і дзеркал, під назвою „Ґар". У фабриці є ще робітня погрудей (бюстів) Шевченка й Франка, які виконує відомий артист різьбар Павлось, що винайшов нову методу виробу цих бюстів, при помочі якої можна їх продукувати просто масово (через це їх ціна дуже низька), а всі високої мистецької вартости.

ЗАМИКАЮТЬ СМЕТАНКОВІ СТАЦІЇ „МАСЛОСОЮЗУ".

ЗАЛІЩИКИ (Галичина). — Рішенням повітового віцестарости замкнено сметанкові стації Маслосоюзу у цілій західній частині заліщицького повіту. Замкнення цих стацій відчуває селянство дуже болюче, бо одинокі молочарні дають який-такий гріш до села. Дивне те, що не замкнено жидівських сметанкових стацій. Вони працюють як звичайно. Ніхто не знає властивої причини замкнення українських стацій.

ПОЛЬСЬКІ МАНЯЦТВА.

КРАКІВ (Польща). — „Ілюстровани Курер Цодзєнни" розповідає як то обсипують „золотим дощем" українських студентів німці, чехи і литовці. Пише, що це завдяки їхнім грошевим допомогам вислано до Бельґії до Лювенського університету кількадесять українських студентів, які там ведуть протипольську пропаґанду. Тих студентів називає польська ґазета „провокаторами на литовськім і чеськім утриманні". Вона бере їм за злочин, що розкидують між бельґійців брошури з українськими претенсіями і мапи, на яких Україна простягається від Чорного Моря аж по... Люблин.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ПАКТУ ФРАНЦІЇ З СОВЄТАМИ

ПАРИЖ. — Навіть смертельні вороги Німеччини піддавали в палаті послів острій критиці політику уряду, що доводить до союзу Франції й Німеччини. Кажуть, що це повториться давна траґедія. Росія не дасть Франції ніякої дійсної допомоги, а тільки захоче нової позички.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з анґлійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Загранницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належит посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ РОЗУМІЮТЬ НАС

Хто переглядає польську пресу, а особливо те, що вона пише про українські справи, той не годен зрозуміти, як це можливе, щоб поляки так могли не визнаватися на нашій вдачі й психіці, на наших почуваннях і на нашім до них відношенні. Возьмім приміром такий факт, про який вже була подана у своїм часі новинка, а який відноситься до національної жалоби, яку переведено на наш Новий Рік, коли то запав присуд у Варшаві. Миб вже не згадували за це, якби не та обставина, що ось бачимо ще нові польські голоси з коментарями про цю жалобу, що їх так дуже заболіла.

Польська преса пригадує, що коли поповнено з дипльоматичного боку нерозумний крок і повішено в своїм часі Біласа і Данилишина, то буквально цілий край, коли мова про українське населення, покрився жалобою, бо в часі екзекуції дзвонили по українських дзвіницях дзвони, а в українських церквах правили заупокійні Богослуження. Ось таку національну жалобу, відбув український нарід, як пишуть польські ґазети, по тих, що „допустилися грабіжницького нападу на пошту в Городку Ягайлонськім". Задля них спинено карнавалові забави, приняття і т. д.

В подібний спосіб, пишуть далі ці ґазети, припинили українці цього року забаву на „Маланчин Вечір", коли дійшла до Галичини вістка про присуд над вбивниками польського міністра. І то, як на якийсь приказ, не відбулися новорічні забави не тільки у Львові, але й на українській провінції. Навіть церков і проповідальниць вжито до цього, щоб поширити цю нову національну жалобу. Ось так жалуються польські ґазети. І дораджують польському урядови витягнути з цеї події консеквенції.

Оте останнє для нас цілком зрозуміле. Ми теж слідом за тими польськими ґазетами, можемо порадити польському урядові, щоб краще орієнтувався на українській масі, й не судив її по тих особах, котрих він затягає до угоди. Бо поглянувши тверезо на українські маси, він доперва тоді зрозуміє силу української ідеї. Він пізнає, що минули ті часи, коли в очах поляків була тільки горстка „русінуф", себто інтеліґенції, та „рускі хлоп", який був у польськім розумінні безвиразною, темною масою. Сьогодні та маса видає раз-у-раз такі постаті, як ми їх бачили у варшавськім суді. Вона видає щораз нових своїх представників, речників своєї душі й своїх бажань та почувань. І тому саме не треба було для цеї маси приказу і навчання, коли вона завела жалобу по засуджених у варшавськім процесі. Це було зовсім природним явищем, але природним і самозрозумілим для тих, що ту масу знають і її розуміють.

О. С.

СПРАВЖНЯ ДІЙСНІСТЬ

В останніх часах тон варшавської преси відносно внутрішніх і зовнішніх стосунків Річи Посполитої значно злагіднів. Давніше стояли в гордій поставі супроти суспільности і говорили про „моцарствовость". Тепер з краєвої щоденної преси знаєте, як пишуть про спадщину травневого режіму...

Як виглядає економічно Польща по майже десятьох роках режіму санації?

Експозе нового кабінету і часописні статті дають на це питання дуже проречисту і виразну відповідь. Передусім дефіцит на 1 міліярд і 140 міліонів злотих за час кризи. Стверджено, що село живе натуральною господаркою, що його господарство примітивне і слабо розвивається. Що економіка Річи Посполитої в порівнанні з іншими країнами йде назад, що внутрішніх позичок робити вже нема як. Стверджено, що по селах є 10 міліонів людей без праці; що більші сільські господарства видають на одну особу денно 11 грошів. А ось що казав міністер дослівно:

„Вказівник промислової продукції є дуже низький. У порівнанні з передвоєнною добою продукція вугля виносить три чверти, заліза одну чверть, сталі й нафти половину. Від року 1928 наша заграннична торговля спала до одної четвертої, тоді як у Чехословаччині, Румунії й Литві лише до половини. В акційних підприємствах страти більші від зисків. Багато промислових націй побільшили від 1928 р. продукцію електричної струї, а Польща зменшила на 10 відсотків. У Румунії вивіз на одного мешканця є 40 відсотків більший, ніж у нас, на Лотві 200 відсотків більший, в Чехословаччині 500 відсотків".

А ось що сказав про село:

„Село повернулось до натуральної господарки. Сірники ділиться на частини, вертаються до каганця, транспорт піший і коловий на більші відлеглости знов набрав значіння. Ріжні обтяження села — постої, рогачки — стали митною і політичною границею між селом і містом. Це виключення двох третин людности з економічного життя спричинює занепад промислу, торговлі, ремесла, банківництва, підточує буджет самоврядовань і державний".

Зпочатку казали: кріза. Але кріза є всюди, а проте в інших державах інакше. Деж причина? Причина — культ некомпетенції. Причина: звязання приватної ініціятиви, покликання до урядів людей, які на правлінні не знаються. Причина: розпучнявлення державних підприємств, етатизація.

А головно: „політика". Ця політика наказувала знищити українську кооперацію на Волині. Вонаж наказала підтяти її розвиток у Галичині. Вонаж наказала недопускати до продуктивної праці тисяч української інтеліґенції. Тепер це все мститься. І держава робить приємне обличчя до людности і до „меншостей". Не маєте поняття, як тепер ціла польська преса зацікавилась українським питанням. Які статті пишуть „Просто з мосту", „Вядомосці Літерацке", „Бунт Млодих", „Час" і інші: признають — навіть ендецькі часописі — вчорашнім „гайдамакам" навіть їх імя — українців, признають нагло їх культуру, признають навіть героїзм їх патріотів, журяться молодю українською. Просто очам своїм не віриш, коли читаєш це. Говориться про те, що „треба використати наєтрій серед українців" (антиросійський) і дати їм щось; дехто навіть Назарука і Луцького воєводами хоче зробити, і т. п.

В чім річ? Ні в чім. Наступила загальна критика режіму, який не зробив нічого, — ну, критикується і його „меншостеву" політику. Але сама ця політика нацевно від цього не зміниться. Хоч би навіть прийшов інший уряд. Поперед усього — і це хіба найважніше — тому, що держава, як це ми показали на початку статті така бідна, що якби навіть хотіла задовольнити домагання українських уґодовців, то цього не потрафить, бо з порожнього не наллєш.

Це собі треба усвідомити. Усвідомити і не йти шляхом УНДО, яке вірить у чиюсь допомогу економічну чи іншу, а треба самим будувати свою силу і своє життя. Орґанізуватись і розбудовувати його, запроваджуючи серед себе дисципліну і бажання самим стати чимсь. Річ Посполита ані зломити нас економічно, ані помогти економічно нам не зуміє. Як досі, так і тепер, наша доля в наших лише руках.

Д-р Остап Грицай.

ТІНЬ РОМАНА ВЕЛИКОГО

Катря Гриневичева: **„Шестикрилець".** Історична повість. Вид. „Української Бібліотеки" ч. 35.

Хто з нас, шановні читачі, перегортаючи сторінки давньої історії України, не спиниться тут повний подиву на постаті **князя Романа,** прозваного потомністю „Великим", славного творця галицько-волинської держави, ґрізного переможця Литви, Половців і непокірного галицького боярства, та взагалі одного з наймогутніших володарів на переломі XII. ст.? Про його походи на степових варварів дійшов до нас уривок одної пісні в **Галицькій літописі,** де кажеться про того героя, що

Кинувся він на поганих як лев,
Сердитий був він як рись
І губив їх як — крокодиль,
Переходив їх землю як орел,
А хоробрий був він як тур...

Як бачимо отже, розмальовується тут Романа рисами, яких не подиблете в малюнках ніяких інших героїв нашого й чужого минулого, і з яких кожний це ніби один поклін для геройської величі українського князя, прославленого зрештою не тільки піснями України, але й — як зазначує наш незабутній історик **проф. М. Грушевський** — сучасними йому чужинецькими письменниками. Одначе мов на перекір тому, що Роман предмет такого захопленого подиву для сучасної йому епохи, в українськім мистецтві та в українській літературі не має покищо гідного відтворення постаті великого українського державотворця. Коли ось наш, колись багато надійний поет, **Василь Пачовський, в р. 1918** видав у Вецлярі свою (на жаль, невдатну) трагедію **„Роман Великий"** і хотів її прикрасити відповідним малюнком, то він покористувався притім образом англійського маляра **Джорджа Вотса** "Aspirations", що на погляд поета — добре віддає душу Романа. Але я певний в тому, що колиб так у малярстві наш **пок. Новаківський** був узявся за подобу Романа, то булоб вийшло щось зовсім інше, ніж ота картина анґлійського маляра, яка на мою думку з душею ґрізного самодержця Романа не має нічогісько спільного. Або уявім собі подобу князя, створену ґеніяльною рукою **Архипенка!** Я вірю, що вона вражалаб нас отак до глибини душі, як і Архипенкова одинока у своїм роді подоба Шевченка. Але покищо твору такого рівня в нашім мистецтві саме не маємо, таксамо, як і в літературі, де згадана трагедія Пачовського не може вважатися справді видатним досягненням з ніякого погляду, поскільки тут незле спершу заложена акція топиться укінці всеціло в душливій атмосфері чужої сюжетови еротики та безнадійно сльозавого ліризму. І саме тому ось треба нам сьогодні привітати як незвичайно цінну появу повість про Романа нашої знаменитої письменниці **Катрії Гриневичевої** п. н. **„Шестикрилець",** що саме появилася у Львові накладом видавця Івана Тиктора.

Так:

Оцей найновіший твір української оповідачки це як з історичного, так і з чисто артистичного боку незвичайно цінна поява, і щойно повість Гриневичевої в ділянці літератури про Романа визначає річ переломового значіння.

Погляньможе.

Це вже з ряду третій більший твір нашої письменниці після відомої збірки нарисів з еміґрантського життя **„Непоборні" (1926)** та першої історичної повісти **„Шеломи в сонці" (1928),** яку я свойого часу мав нагоду обговорити основніше на сторінках нашого журналу. І. саме якщо отак підряд дивитися на ці твори та порівнувати „Шестикрильця" як покищо останній з двома першими, то доводиться критикови ствердити з удоволенням, що **лінія розвитку** таланту й мистецьких засобів авторки стількиж чітка що й видатна, тобто, що Гриневичева невпинно працює над собою та намагається ставити свої твори на щораз вищий ідейний та артистичний рівень. А вже тесаме особливо в нас, Українців, прикмета дуже-дуже цінна тому, що в нас лінія розвитку таланту та творчости спосібних людей йде чомусьто здебільша зпереду назад, або, якто кажуть, з пеця на лоб. В інших народів ось є з правила так, що талантлива людина двигається від скромних початків по змозі до найвищих висот, а в нас по найбільшій части цілком інакше: від гордих початків униз та ще в якусь калабаню, матеріяльну чи моральну — всеодно. Покищо на доказ цього мойого твердження я не хочу наводити ніяких імен і не завдати жалю нікому. Але поки торкнуся цього доволі прикрого питання колись в окремій статті, то шановні читачі певно піднайдуть собі відносні приклади самі, тимбільше, що тих прикладів у нас не мало і видно їх з усіх сторін України та скитальщини...

Як сказано:

„Шестикрилець" Гриневичевої це блискучий доказ таланту та творчого труду авторки, і вони не легко критикови зясувати на кількох сторінках усе те, що безумовно заслугує тут на признання і відзначення по лінії мистецького осягу.

Передовсім щодо форми. Вона помітна тим, що Гриневичева замісць традиційного оповідання на канві таких то і таких романових подій, повязаних одними й тими самими особами та їх конфліктами між собою аж до щасливого чи там нещасливого кінця, дає одинацять картин про себе, звязаних у першу чергу особою Романа як середоточкою всього, але зрештою незалежних від себе. І з цього погляду вона йде навіть так далеко, що — відповідаючи заздалегідь на закиди мудрагелів, привиклих танцювати від пеца — застерігається проти того, начеб „Шестикрилець" був подуманий як історична повість у традиційній формі. І це подекуди і слушно, бо перестарілих шабльонів таких зворушливо „історичних" повістей, як ось невдатні спроби Бирчаків, Опільських та інших таких, в найкращім разі, пересічних оповідачів, не подибуємо у Гриневичевої ніде. Традиційної любовної пари, що після ріжних преріжних пригод стає укінці на радість усіх читачів під вінець, урятувавши життя обовязково з кожної і найстрашнішої небезпеки, тут, на щастя, нема. А з цим і нема тої брехливої, а притім і вигідненької собі **бляґи,** завдяки якій такий пересічний собі „історичний повістяр" у нас утне вам упродовж одного року і два і три „романи" і то з якого середовища й не забажаєш: з Єгипту, з Асирії, з Греції, з Риму, з Анґлії Альфреда, чи з Франції Наполеона, — словом, з усюдів, куди й не чкурнеш думкою, а ти читай і веселися, тільки критикувати не важся, небоже! Ні — у Гриневичевої скрізь і всюди, попри всю її, іноді просто невловиме тонку, брабантські кружева або мавританські різьби пригадуючи майстерність форми, скрізь глибока основа солідної, вщерть **научної підготовки** до розмальованих нею мистецьких картин. І це таке одноразове, таке гідне і найвищого признання в нашої письменниці. Вона своїм знанням вас просто осліплює, і то не лиш в одній ділянці. Гриневичева на одній сторінці своєї повісти згадає вам ряд і найдальших країн, цілий ряд історичних осередків з їх колишніми культурами, героями, релігіями, мітами і звичаями. Вона змалює вам попри історичного героя і ґеоґрафічний краєвид з його фавною і фльорою, з усіми красками його природи і погоди, з його мовчанням і з його, питомими йому голосами, з його ранками, днями, вечорами і ночами так правдиво і з такою первісністю його найглибшого єства, що вам пригадуються Тацитові слова про пророчу відучість жіночої душі, Від Скандинавії до Італії, від Анґлії аж ген до далекого Сходу, слідами вікінґів, конкістадорів, лицарів і піратів кожного віку і кожної епохи, в мітичнім світі хмарної Півночі таксамо, як і роздзвонених радістю життя дворах і замках Провансії, всюди дух цієї віщої жінки вдома, всюди вона шукає відблесків і відгуків краси, рунів і гієрогліфів вічної правди існування, і звязує те звеном чарівної сентези з життям, з долею і з духом України, уособленим у постаті Романа, велита-Шестикрильця. Нехай, що тут і там хотілосяб менше поетичної стилізації, романтичних жестів і преображення по лінії його скрізь маєстатично володарських замислів (нпр. у відношенню до боярів, або відносно Романової політики щодо Києва, де не пошкодив би тут і там таки позитивний історичний виклад). Той поетичний підхід Гриневичевої до постаті Романа такий вдячний, а передовсім так видержаний по лінії історичної величі українського князя, що від першої картини, в якій молодий Роман душить у своїх обіймах парда, аж ген до останньої, де авторка розмальовує потрясаючу смерть Романа, він на наших очах росте, захоплює нас як володар і стає нам укінці болючо дорогий.

Справді:

В Шестикрильцю Гриневичевої мусимо мимохіть любити славу і велич державної України. І це неабияка позитивна риса в нашій книзі, що щось в ґрунті речі таке прозаїчне, як державно-творчий чинник, тут головний мотив, з огляду на який всяка фабула, всяка анекдота, словом — уся традиційна повістева орнаментика мусить відступати на другий плян, а проте він двигнений авторкою на рівень найвищої краси. Бо вистане лиш прочитати главу про гостину Романа в Буді і чудовий епізод із Сарольтою тут („З вітром у Буді"), або про Романову експанзію в сторону моря („Рука над морем"), а головно незрівнану картину битви з Половцями („Бі, аки крокодил"), де кожна риска ніби заобсервована авторкою на половецькім боєвищі!, а побачимо, яким чаром уміє авторка обдавати державно-творчі діла у своїх картинах.

Та ширше про те все вже іншим разом!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

П. С., Трентон, Н. Дж. — Ви надіслали витинок з американської ґазети про протест, але не подали, в якій це ґазеті було й коли, а без цього годі проголосити. Тому просимо це доповнити.

Філядельфія, Па. — В списі ОДВУ про коляду має бути: Микола Ганас $5.

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

— 5 —

— Якого дідька до коршми! — і витягає пляшку. Зайдемо до мене й усе. Будьте спокійні! Набезївно голодні не вийдете.

— Але Цокани впорожні не вміють у гості ходити. Скоч, Дми... та захопи по одній. Але чогось порядного, — каже Юра.

— Ти, Юро, завжди за розумом не ходи за море, — піддобрив Павло.

Я скочив і захопив по одній. У Ивана застав уже повну хату. Два ґазди, дівчина, горбата бабуся, на печі столітній дідуган покашлює. Леґіні за столом, на ньому закуска й відіткнута пляшка. Присів і я, закружляла чарка. Випили, що було й розгорілися.

— Е, зірвався Павло. Браття Цокани не так гуляють. Ще по одній.

Дехто почав перечити.

— Плювати. Ще по одній! Стій усі тут, а я миттю вернуся. — І він зник. За хвилину дійсно вернувся й тічбу парубків привів з собою. На стіл цілу батерію пляшок виставив, хлопці муром навколо засіли й пішло.

— Сипте, сипте, хлопи! Сипте, чорти кохані! Пиймо поки пється! А після всі на весілля.

Ллє Павло, ллє й частує. Навіть горбата бабуся закукурікала й холодом по хаті пішла. Дід з печі зсунувся й ногами столітними засукав. Колиб мертві були й тіб устали. У кожного кров заґрала, заспівали, обнялися й потягнулися на весілля.

Знав Павло чому вгощав. Знав куди йде й що його чекає. Попали на весілля до Манівчуковоо свояка. Всі три брати тут зо всім своїм крамом. Мусить десь і Марійка бути.

Увійшли до хати; гості всі розступилися. Ми кресані з голів і добрим вечором, як годиться, вітаємо. За трьома столами повно набито. Столи від потрав гнуться. На запічку цимбалісти й скрипак.

Павло обвів поглядом хату. Знає кого шукає. Але її якраз не було. Десь мабуть вийшла. Та за хвилину й вона метелицею злетіла. Тонка, струнка, вється й дрижить, мов напнута струна. Павло ще більше ожив. Очі орять і мечуть. Підійшов до музик, і цілого кладе таляра.

— Заграйте нам, але шпаркої. Щоб усім люциперам у пеклі занудило. Ану, скрипачу, різни!

Музики різнули. Павло, за ним Юра, за ними й я пустилися в тан. Гикнулося, притупнулося ногою й зацокотали в вікнах шибки. Піт обливає чоло, заливає очі. Поля! Тісно тут! Пісня рветься й розносить хату. Повно нас. Скрізь ми. Брати Цокани гуляють. Знайте, вороги, й дивіться. Дівчина, якаб попала під руку, підхоплювалася й фурґалом вертілася в повітрі. І чим міцніше шкварили музики, чим скорше рокотали цимбали, а смик, мов пес, глодав скрипакові струни, тим буйнішав танок, тим скаженіше виробляли парубоцькі ноги.

Танцювали ми, танцювали всі леґіні й дівчата, лиш Марійка стояла затиснута в самий кут і сумно дивилася. Наші тепер музики й наш танець. Леґіні, мов жеребці, реготали, а дівчата вивіскували й шалено витуптували ногами.

Дивляться на це Манівчуки й буряться. Ніяково перебивати гульню. Звичай такого не каже, але й дивитися, як твій ворог у твоїй хаті перед очима гуляє й тішиться — не можна. Хтоб видержав таке. Старший з них стає і виходить. Метке Павлове око помітило це. Помітив це й Юра, бо вже про все догадався. Але вони гуляють далі. Душно й кожухи злізли наопашки. Музики дістали ще таляра й чарку — завохочені тнуть.

— Ей, брати, мої, соколи! — гукає Павло. Погуляємо, чарку випємо за здоровля, бо тільки й маємо нашого. Умреш і знієш, а втіха іншим лишиться. Ай, дівчата, зозулята! Котра полюбить, приголубить, — озолочу, замилую! Ге... — в цей час котрийсь із леґінів смикнув його за полу... Оглянувся — Тулайдан Гнат з Ясіня.

— Ходи-но, бра, сюди, — і потяг Павла взад. Він продерся через натовп, щось там з леґінями порадився, за хвилину покликав Юру й мене.

— Здається, брати, що нам хочуть тут помяти трохи ребра. Шепни, Дми, кому треба, а я піду гуляти далі. Та буками запасіться.

Хлопці, що з нами прийшли, обурилися. — Як! Що значить? Коли гуляти, то всім гуляти. На те й весілля. Цокани гості в нас, не дамо їх.

Це все в темних сінях. Бачимо, один за другим смикнули Манівчуки надвір. Чуємо за стіною шепчуть і мабуть чарку пють. Видно Манівчак частує. Через хвилину з ревом протиснувся з двору до хати якийсь леґіниско. Здоровий. Реве як бугай.

— Гей, хто тут зайвий з Угорщини, давай дорогу!

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

КОНҐРЕСМЕН І КОМІСАР ПОЛІЦІЇ.

За суботішну демонстрацію безробітних в Ню Йорку, на котрій поліція побила до крови конґресмена. Маркантонія, розлелася публична сварка між конґресменом та нюйорським поліційним комісарем Люисом Валентайном.

Конґресмен Маркантоніо нападає на поліційного комісаря та кидає йому погрозу, що мовляв, хотів би стрінутися з ним сам на сам в якійсь ґімнастичній салі. Як відомо, це значить, що він хотів би стрінутися з комісарем у кулачній бійці..

Відповідаючи на цей визов, поліційний комісар каже: „Пощо в ґімнастичній салі? Чи не було би це краще представлення, якби цю бійку влаштувати в Медисон Сквер Ґардені, а доход призначити на фонд пенсій для поліції? Я дозволю йому прийти з такою зброєю, як він вільки бажає, а я прийду з рушницею на „флинт" (трійка на комарі)".

КОНҐРЕСМЕН І ПРОВІДНИК.

Кулачні бійки стали видно дуже популярними в конґресі, бо як у Ню Йорку визивав на кулачний бій конґресмен Маркантонія, в Вашинґтоні на кулачний бій визивав конґресмен О'Конор.

Цей вид визов о. Чарлзовин Коклинові, римо-католицькому священикові з Дітройту, відомому радіовому проповідникові, за те, що цей скритикував О'Конора за його становище в справі законопроєкта Фрейзієра про допомогу фармерам.

О. Коклин уже зачіпав у своїх промовах конґресменів нераз, але досі ніхто не вважав за потрібне відкликатися на це в конґресі. Перший конґресмен О'Конор післав о. Коклинові заяву, що він хотів би бачити його на ступнях конґресу, щоб його копнути.

Один конґресмен заявив в імені о. Коклина, що о. Коклин приймає визов. Товариші О'Конора тепер радять йому підучитися дещо боксерства, бо мовляв о. Коклин був колись атлетом і ще далі вправляє, але О'Конор сказав, що він цього не потребує, бо мовляв він покладається на широкі плечі й кулаки.

Як до кулачної бійки справді дійде, ми довідаємося, хто краще на кулаки бється. Одначе, чи важне це? Чи з того, що о. Коклин має сильніші кулаки, виходить, що він має слушність, критикуючи О'Конора за його становище в справі законопроєкта Фрейзієра? А як сильніші кулаки покажуться в конґресмена О'Конора, чи це значить, що він має слушність у справі проєкту Фрейзієра?

СПРАВА ПОЗА КУЛАКАМИ.

При нагоді свого визову о. Коклина конґресмен О'Конор порушив ще питання, чи пристойно о. Коклинові говорити на радіо про політичні справи.

Отже конґресмен О'Конор думає, що це не пристойно, й він називає це безчещенням духовної сутани. О'Конор каже, що в цілій римо-католицькій церкві в Америці він знає тільки одного духовника, і саме епископа Дітройту, що обороняє мішання о. Коклина підчас проповідей у політику.

Це показує на поважну ріжницю в римо-католицькій церкві про цю справу. Таких ріжниць у ній часто нема. Видно, що критичні часи відбиваються й на ній.

Одначе, й тут не знати, що хотів О'Конор осягнути своїм розкриттям у конґресі цього розділу в поглядах серед духовників римо - католицької церкви. Коли о. Коклин, на думку конґресмена О'Конора, не робить добре, що він вмішує церкву до політики, чи розумно робить конґресмен О'Конор, коли мішає конґрес до внутрішньої справи церкви? Це не значить, що О'Конор не має відповідати на публичні закиди, йому роблені, але пощо витягати в конґресі питання, чи римо-католицькому духовникові пристойно мішатися в політику?

О'КОНОР ПРО ВДАЧУ О. КОКЛИНА.

Говорив конґресмен О'Конор: „О. Коклин думає, що він може правити урядом, бо він є видно еґоманіяком".

„Еґоманіяк" — походить від слова „еґоманія", а це слово штучно склеєне з латинського слова „еґо", „я", та з грецького слова „манія", яким греки називали поважні умові недуги. Цілим словом „еґоманія" вчені називають умову недугу, що обявляється скрайним дбанням за своє „я", головно за свою славу, розголос.

ВАЛЕНТАЙН ПРО МАРКАНТОНІЯ.

Закид замітний з тої причини, що в той самий час, як О'Конор робив його о. Коклинові, нюйорський поліційний комісар робив менше-більше подібний закид конґресменові Маркантоніові за його поведінку підчас демонстрації безробітних. Говорив комісар Валентайн:

„Конґресмен Маркантініо це недозрілий і арогантний молодчина. Це є приклад демаґоґа, що шукає розголосу, що хотів би вбрати на себе корону мученика, що готов нарушити грубо публичний порядок, щоб тільки дістатися на сторінки газети".

Цими словами комісар Валентайн описує докладно те, що одним словом означує конґресмен О'Конор. Він слушно лучить шукання розголосу, демаґоґію з недозрілістю, хоч відомо, зроблення такого закиду ще не можна признати доказанням його.

Все таки, якби не було, ці закиди звертають увагу на поважну громадянську недугу нинішніх часів. Газети, а ще більше фільми й радіо роблять деяких людей славними. Часто слава не стоїть у ніякій пропорції до їх чеснот ні заслуг. Часто з слави родиться бажання ще більшої слави, і це бажання часто розкладає характери. Потім вироджуються люди, які нічого не роблять, тільки женуть за такою славою. Американці вже навіть виробили собі цілу масу слів на означення таких характерів. Вони можуть справді стати язвою політичного життя, якщо Америка не зверне уваги на їх роботу.

Одначе, ніґде правди діти, що й роблення закидів еґоманії теж може послужити еґоманії того, що закиди кидає. Тому народові треба делікатного почуття людської вдачі, щоб пізнати, де кінчиться нормальне домагання самопризнання, а де почнається еґоманія.

Дм. Словітський.

ПЕРЕМИШЛЯНИ

Зима. Перемишляни.
Червона школа. Похід.
Жовто-сині прапори. Як глянеш,
Весело в серці, як слід.

Захід гримів, горіло...
Там бій, тут Воля Золота.
Сніг падав, всюди біло,
Скріпили вранці ворота.

Скріпили ворота й прощала
Старая мати синів,
Свяченою водою зливала,
А в хлопців жар горів:

„Не бійтесь, мамо, не плачте,
Ми в Перемишль і Львів".
Там чути: пісню „Необачний"
Співають, з вітром лине спів.

Минулось. В душі живуть спомини,
Спомини гарячі,
Як була Воля на Україні,
Як славні пісні.

Линули з вітром в поході..
Гей, та минулось, нема!
Спомини лишились в народі:
Ще вернеться Воля, Весна!

Пан професор святкує срібне весілля. Надягнув шлюсрок зперед 25 літ. Жінка приглядається йому критичним оком.

— Знаєш, тепер уже в цьому шлюсроку не виглядаєш так добре, як ти виглядав перед нашим шлюбом.

— То цікаве чому, бож той сам шлюсрок.

— Ви перед хвилиною назвали мене дурнем, прошу відкликати це слово!

— Гм... це слово можу відкликати, та чи ви з того будете мудріші?

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Вияснення справи святкування Різдва.

Ми нижче підписані урядники парохії Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Гемтремк, Міш., просимо спростувати слідуюче:

У „Свободі" з дня 6. лютого 1936, ч. 30, поміщено звіт з коляди з Гемтремк, Міш., який є підписаний „А. І. П." Автор згаданого звіту пише, що в наслідок зміни календаря в нашій громаді, у нас повстало „сильне розбиття".

Щоби не ширилося баламуцтво, ми заявляємо, що ніякого „розбиття" у нас нема, і стверджуємо, що не „горстка" людей і не одиниці з гетьманського табору зробили зміну календаря, але вся наша християнська громада, якій лежить на серці задержання наших гарних звичаїв та обрядів, одноцушно заявилася за зміну календаря.

Не одиниці були за зміну, але одиниці були проти зміни. Пан А. І. П. каже, що „наш нарід уже дозрів і якщо треба зміни, то це можна зробити явно-славно". У нас ніхто нічого не крив.

Усі збори в справі зміни відбувалися явно-славно. Одна біда, що пан А. І. П. на таких зборах не бував.

Збори в справі зміни календаря відбули такі християнські товариства: Сестрицтво Неп. Зач. Пр. Діви Марії (яке числить 150 сестриць), Братство Неп. Зач. Пр. Д. М., від. 162 Провидіння (120 членів), а парохія Неп. Зач. Пр. Д. М. на своїх квартальних зборах обговорювала справу календаря, на яких члени парохії заявилися за зміну крім кількох членів. А збори обох вищезгаданих товариств ухвалили одноголосно зміну календаря.

Також ніякого „нарушення порядку", як пише п. А. І. П., у нас не було. Ані національна, ані церковна справа наслідком зміни календаря не потерпіли. Навпаки зискали на тій зміні. Доказом цього є те, що церква Н. З. П. Д. М., була битком набита в день 25. грудня, або в день Різдва Христового після нового стилю.

Коляда цього року випала багато краще ніж тих років, коли не було змін. Доказ: коляда парохіяльна принесла поверх $400. Члени Союза Гетьманців Державників заколядували $326.

З повищих чисел виходить, що наш нарід приняв зміну і досить щиро жертвував з нагоди свят на церковні і національні справи, не зважаючи на те, що колядники колядували вже і на 25. грудня — по Різдві після нового стилю.

З повищих даних можна бачити, що у нас ніхто нічого на власну руку не робив, але зібралися люди, яким добро на-шої церкви і нашого народа лежить на серці й вважали за розумне змінити календар, який не має нічого спільного з християнськими святами і лише показує нас як людей заскорузлих, які кричать про поступ, а тягнуть взад.

За Уряд парохії Неп. Зач. Пр. Д. М.: в Гемтремк, Міш.:

Пилип Демян, предс.;
Василь Лис, касієр;
Григорій Василик, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НАЙСТАВН, ПА.

Коляда дітей.

Наша молодь пішла з колядою і заколядувала $30, з чого призначено по $5 на сироти в Филадельфії й Вищу Школу в Стемфорд, а $20 вислано до Обеднання з призначенням для політичних вязнів.

Колядували: Анна Владика, С. Капраль, М. Стебельська, М. Владика, Г. Шагала, Павло Мельничук, В. Повх і Іван Ячишин.

Всі вони є вихованками української школи в Найставн і членами Товариства Молоді. Честь такій молоді!

Українська Громада в Найставн.

ВІЛІНҐ, В. ВА.

Коляда на народні цілі.

Цього року в часі Різдвяних Свят пішли з колядою по українських хатах члени відділу 33 ОДВУ і заколядували $27.50. Кошти були 90 ц. Вислано на визвольну боротьбу $26.60 до Центральної Управи ОДВУ.

Колядували: М. Медвідь, М. Дуткевич, М. Ридош, П. Горечий, Ольга Когут, Анна Шелева і Анна Дуткевич.

Коляду зложили: по $1: М. Медвідь, М. Дуткевич, В. Когут, Ст. Грушкевич, І. Ландяк, Т. Ландяк, Г. Саган, В. Ревайковський, Р. Маркош, Ю. Барановський, І. Кабала, О. Салик, О. Габак, П. Чайківський, Г. Бавнц, П. Вітенько, Т. Тихоневич, Ф. Богайчук, Р. Олства, Я. Вітенько; по 50 ц.: Т. Куцло, М. Пуціло, А. Бліщ, Ю. Севний, А. Папа, Д. Канюк, М. Зень, А. Когут, І. Карась, В. Чайковський, Ф. Ватак, К. Кордек, П. Горечий; по 25 ц.: І. Шелева, В. Сирило, В. Стефанишин і Н. Кундира.

Михайло Дуткевич.

АСТОРІЯ, Л. АЙ., Н. Й.

Коляда на просвітно-гуманітарні цілі.

Як попередних літ так і цього року переведено в нас коляду за старанням „Української Жіночої Громади". Заколядовано поверх $95.

Колядували: пані Анна Бурдиґа, Анна Василик, Марія Врублевська, Анна Скіба, Марія Табака, Катерина Мартин, Ф. Галатин, Марія Евкиміцька і Марія Михлів.

Коляду зложили: П. Глух $10; по $2: В. Врублевський, Р. Врублевський, Н. Дичка, С. Сусульський, К. Лузинська, С. Гула, М. Ніський, П. Перій, М. Чайка, М. Борис, А. Прокопяк $1.50; по $1: А. Бурдиґа, А. Василик, А. Скіба, М. Табака, К. Мартин, І. Бабель, М. Микитин, М. Драговець, І. Кубарик, А. Йонко, М. Якимішка, М. Михлів, М. Рудик, К. Турчик, А. Чорнюк, П. Заровнев, П. Командо, Т. Галатин, Ф. Оґірок, Н.Ліхач, М. Климишин, П. Домірецька, М. Стоколоса, Г. Бернацький, Т. Бернацький, М. Стецура, Д. Бендас, Д. Курнік, А. Лесько, М. Подольська, А. Підгірна, П. Крамідас, А. Романишин, М. Галан, М. Димчук, М. Савчук, Г. Кук, М. Пшеничнюк, А. Куліцька, В. Отаманчук, М. Сидор, Ю. Борусь, М. Богдан, С. Антонишин, А. Цюцюна, П. Гаврилець, П. Срибняк, П. Гарлов, А. Марко, Е. Дайсак, П. Лабяк, М. Дацько, П. Драла, С. Череватюк, С. Кривень, Т. Мельник, Н. Приславський, М. Старановська, В. Гуменюк, П. Загоруйко, П. Савка, М. Баран, А. Левинець, П. Кубінь 75 ц.; по 50 ц.: К. Білоус, П. Ґумовський, І. Бугера. — Разом зібрано $96.75. Кошти виносили $2. Вислано до Обеднання $50 з призначенням Рідній Школі в краю $30, а на шпиталь ім. митроп. Шептицького $20. — Решта грошей з коляди в сумі $44.75 осталася до дальшої розпорядимости члениць і жертводавців і є в касі асторійської Жіночої Громади. Вкороті буде вона призначена виключно на українські народні цілі.

За Уряд Асторійської Жіночої Громади:

Анна Бурдиґа, предсідниця;
Ф. Галатин, скарбничка;
Анна Василик, секретарка.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Тов. Матерей і Дочок при укр. пресвитеріянської церкви зібрало $11.50 з нагоди вечерка в честь бувшого пастора Василя Кузьового, та вислало ту жертву через Обеднання на інвалідів.

Софія Салюк, предс.
Юстина Варніцька, кас.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

З нагоди протестаційного віча проти Варшавського присуду над українською молоддю, яке відбулося на 2. лютого в салі укр. прав. громади, зібрано $7.70 та переслано ту жертву через Обеднання на визвольну боротьбу. Жертви зложили: П. Стадник, Й. Паславський, о. П. Білон, П. Гульгун і О. Галько по $1; М. Мартинів, А. Бойкевич, І. Стасишин, П. Черкас і М. Цалковський по 50 ц. Дрібними датками зібрано $4.17, так що загальна збірка виносила $11.67. Видатків було $3. 97, а решту $7.70 вислано на призначену ціль.

Й. Паславський.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На бюст Шевченка.

Чистий дохід з ювилейного свята відділів У. Н. Союза виносив $37.69. Ту квоту призначено на бюст Тараса Шевченка для українського музею у Львові. Гроші вислано через Обеднання.

І. Лисак, голова.
О. Шумський, секр.
А. Мудровський, касієр.

ТОЛІДО, О.

На народні цілі.

Члени Тов. Тараса Шевченка, від. 165 У. Н. Союза ходили за колядою на товариство, а при тій нагоді зложили М. Чорний і Г. Миськів по $1 на Рідну Школу, а Д. Івасюк $2 на визвольну боротьбу. Отже через Обеднання вислано тих $4 на призначені цілі.

Маміря Корнова, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в пятницю, 21. лютого, в годині 7:30 ввечір. Просимо всіх членів прийти на час. Довгуючих членів просимо вирівняти свої залеглості. — Ю. Гобінський, предс.; М. Дубас, кас.; В. Реповіш, секр.

РІЧНІ ЗБОРИ СОЮЗА УКРАЇНОК В КЛІВЛЕНД, О.

Дня 12. січня 1936 р. відбулися збори С. У., відділу 14, в Дім від ч. 2253 W. 14 St. Провадила зборами голова заст. предсідниці К. Дідай. По звітах бувшого уряду вибрано новий уряд на 1936 рік з таких членкинь: М. Кравчук, голова; О. Стойко, заст. голови; А. Декан, рек. секр.; Е. Дяків, фін. секр.; О. Лазука, скарб.; Ю. Бобус, заступ. скарб.; М. О. Розуміло, С. Чобінська і А. Яворська, до контр. комісії; С. Коберська, організаторка; А. Чорній, А. Бичь, А. Романець і В. Тулай, делегатки до Злучених Товариств. Збори цього відділу відбуваються останньої неділі у місяці. — А. Декан, рек. секр. 52

ПРОТОКОЛ

З РІЧНИХ НАРАД ВИКОННОГО КОМІТЕТУ ОБЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Наради відбулися в суботу, 26-го жовтня 1935 р., в Джерзі Сіті, в домі під ч. 83 вул. Ґренд.

(2)

День молоді.

Друга праця, яку я переводив минулого року, теж не була з доручення Обєднання, та мала загально-національні наслідки. Маю на думці Перший Українсько-Американський День Молоді, уладжений Злученими Орґанізаціями м. Філядельфії 4. серпня 1935 р. при допомозі наших головних орґанізацій, а це: Українського Народного Союза, Українського Робітничого Союза, Провидіння та їх преси.

Це перший раз в історії нашої імігрaції переведено з великим успіхом спортові змагання молоді, не зважаючи на всі можливі в нашому житті перешкоди. Наша молодь виказала в тих змаганнях надзвичайно додатні риси характеру, а це: витревалість у праці, національну дисципліну та свідомість горожанської відповідальности в такій високій мірі, що наша громада була прямо захоплена нашим молодим поколінням. Цілими вечорами працювали члени молодечих клюбів Філядельфії, щоб звичайну фарму підготовити на змагання та дати змогу поверх трох тисячам гостей приглядатись ігрищам.

Як голова Злучених Орґанізацій м. Філядельфії мав я обовязок координувати працю старшого покоління, і мушу сказати, що це перший раз у моїй громадській праці я стрінув таку гармонійну співпрацю обох цих частин. Цей запал молоді, приявність їх представників на нарадах прямо захопили все громадянство і ми були свідками нечуваної в нашому громадському житті події, що в Філядельфії не було одної парохії, одної орґанізації, яка відмовиласяб від співпраці в цьому Дні Молоді. Молодь зеднала нашу громаду та вказала їй кращі шляхи до народньої праці.

Та цей перший День Молоді мав дальше йдучі наслідки. Представники молоді на своому конгресі в Дітройті рішили, що Дні Молоді мають стати складовою частиною їх праці в наступних роках. Я можу довести до вашого відома, що вже прийшло до повного порозуміння між Лігою Української Молоді Півн. Америки та Злученими Орґанізаціями м. Філядельфії в справі Другого Дня Молоді, який відбудеться в Філядельфії 7. вересня 1936 р. („Лейбор Дей") з нагоди Конґресу Ліґи Молоді, в якому візьмуть участь наші змагуни з цілої Америки, Канади та, коли це буде можливе, і старого краю. Подрібні зарядження вже опрацьовує комітет молоді і Злучених Орґанізацій. Для піддержання цих заходів орґанізації молоді я поставлю окремі резолюції.

Третя справа, яку довелось мені переводити минулого року, була з доручення Обеднання. Це привитання у Філядельфії представника Ліґи Національних Меншин, д-ра Аменде, котрий прибув в Америку в справі допомоги голодуючим на советській Україні. На його бажання я уможливив йому стрічу з деякими кругами та подав інформації про життя нашої іміграції, зокрема нашої філядельфійської громади.

Відповідно до моїх сил я старався піддержувати видавничу працю Обєднання настільки, що ми закуповували видання Обєднання для Злучених Орґанізацій м. Філядельфії і висилали їх до місцевих бібліотек та преси. Дальше моя праця була ведена на місці в громаді, і вона забирала львину частину мого часу.

У звіті я подав лише ту працю, яка мала ширше, загальне значіння. Праці в місцевій громаді, хоч яка вона важна і хоч як цікаво було обмінятися про неї думками, не можна обговорювати на зборах Обєднання, бо це забралоб нам багато часу. Вважаю, що минулого року моя праця була тим успішна, що я старався все і всюди не тільки в теорії, але й у практичному, щоденному житті переводити ідею Обєднання.

В справі літаків ми не робили нічого, бо це належить до загального Військового Вишколу.

Дискусії над звітами.

Тому, що звіт голови був декляративний, д-р Демидчук ставить внесок, щоб його приняти без дискусії. Внесок підтримав М. Фатюк і його принято.

Над іншими звітами дискутували по черзі:

Д-р Ґалан: Звіт з Конґресу Ліґи Української Молоді Північної Америки подала націоналістична ґазета „Новий Шлях" у Канаді з ганьблячими замітками. Сказано там між іншим, що це „звироднілі люди". Такі напасти у національній пресі відбиваються некорисно на діяльности молоді. Дискутант твердить, що не треба брати дуже траґічно угодової політики старокраєвого проводу, бо вона не заважить. Зате вважає за важну справу творення стейтових політичних орґанізацій. (Далі буде).

Неможливе.

— Ви кажете, що ви антиалькоголик, а тимчасом я бачив вас учора, як ви випили чарку коняку в нічному барі!

— То неможливе! Або хіба мусів я бути пяний!

———o———

Власник торговлі показує приятелеві новоуладжену виставу, на якій є заохочуючий напис: „Всі капелюхи по сім долярів".

— Бачиш цей напис? Лише не думай, що то така реклямa! Капелюхи будуть дійсно коштувати по сім долярів лише короткий час. За кілька днів мусітиму продавати по шість!

———o———

Майорко Лінкс зловив на шиї блоху, яка вже нассалася досить його крови. Відчиняє вікно та викидає блоху.

— Чому ти викидаєш її, а попросту не вбив її? — питається приятель.

— Як я можу вбивати сотворіння, в якого жилах пливе моя кров?!

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS PROTEST ALLEGED ATROCITIES.

Resolutions on Conditions in Poland Will be Sent to League of Nations.

The Ukrainian Community Center, 181 Fleet street, Jersey City, was the scene, yesterday afternoon, of a large assemblage of local Ukrainians who gathered for the purpose of voting a protest against Polish atrocities in Western Ukraine, now a part of Poland.

The main addresses were delivered by Dr. Luke Myshuha, editor of the Ukrainian daily „Svoboda," who spoke in Ukrainian, and by Marcel E. Wagner, Jersey City attorney, who spoke in English.

Both of these speakers reviewed the plight of the Ukrainians under the Polish rule, and described how they, as the largest racial minority consisting of over seven million in population, were being deprived of the freedom of assemblage, of the pursuit of their national culture and of civil and political. All of which, they said, had been guaranteed to them by the League of Nations and by the peace treaty, which permitted Poland to annex Western Ukraine after the World War.

Relate Recent Events.

They related how, only last month at Warsaw, twelve Ukrainian youths were sentenced by the Polish court, without jury, for complicity, in the assasination of the Polish Minister of the Interior, Pieracki, to from seven years in confinement to life, and that two of them were sentenced to die. The death sentences were afterwards commuted to life sentences, which were described as living deaths.

Dr. Myshuha stated that "All American political observers are in agreement that Europe is at the treshold of a new war. England, France, Germany and Italy are in a quandry as to what attitude the United States will assume.

"The old world war was supposed to have created a new spirit of democracy in Europe, but in reality, what it really built up by a peace treaty, which was a monstrosity, was fascism, communism and dictatorship. One of the conditions, which the peace treaty left to the fate of Europe, was the forty million Ukrainians, formerly divided between Austria and Russia but now split up among Russia, Poland, Rumania and Czecho-Slovakia."

Mr. Wagner spoke on the recent trial of the twelve Ukrainian youths for complicity in the assassination of Minister Pieracki. "Under the American system of jurisprudence, the case against these unfortunate defendants would have been thrown out of court," he said. "No court of human justice could have been fooled by such perjured, forged and third degree confession evidence. No court in the United States would have allowed persons to be confined to a prison for a period of eighteen months, without bail fixed, and without an indictment found against them, then finally charged with the crime and convicted.

Makes Revelation.

"Why, the English newspaper, 'The Manchester Guardian' observed that the entire opinion of the civilized world would rebel when the facts of the case were made known."

Other speakers were the Reverend Wladimir Lotowycz, pastor of the Ukrainian Catholic Church of Ss. Peter and Paul, Jersey City; Anastasia Wagner, president of the Ukrainian National Women's League of America, and Mrs. Staphanie Halychyn. Michael Melnychenko, chairman of the Ukrainian Central Committee, presided.

At the conclusion of the meeting, a resolution of protest was read and unanimously adopted and ordered sent to the secretary of the League of Nations.

(Jersey Observer, Monday Evening, February 17, 1936).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

КЛІВЛЕНД, О.

Для тих, що їх засудили в Варшаві.

На річних зборах бр. св. Петра і Павла, від. 102 У. Н. Союза, які відбулися дня 1. січня б. р. порушено між іншим і справу боротьби наших братів в краю за визволення. Зокрема обговорено варшавський процес. Ухвалено виасиґнувати з каси $25 на допомогу варшавським вязням, що так мужно боронили українське імя на варшавськім суді. Крім того виасиґнувано дальші суми на ріжні місцеві цілі як і на допомогу своїм членам. Гроші до краю вислано через Обєднання.

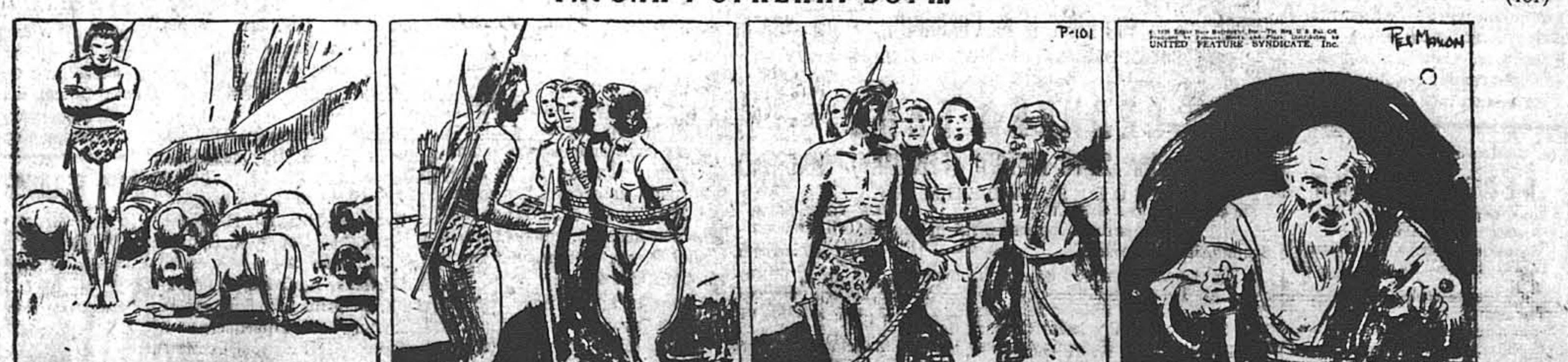
За Уряд: **Ю. Гірняк**, предс.; **Н. Бусько**, секр.; **Д. Даруш**, касієр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(101)

Ревучі Бааліти, віруючи, що Тарзан це їх довго вижиданий месія, упали на коліна та стали йому кланятися. Маєстатично Тарзан стояв між ними та приймав їх поклони, бо він уже не раз відбирав такі поклони від диких людей Африки.

Він виняв ніж, звернувся назад, щоби перерізати шнури, котрими тягнено три жертви до вогненного стовпа. Лейді Бет скоренько описала йому, яку ролю він має грати та остерегла його перед крутим мозком найстаршого священика.

Потім Ніярх устав і підійшовши до Тарзана, сказав: „То ти, Іскандре, хочеш звільнити людей, що ми маємо принести їх у жертву згідно з волею твого батька Баала?" Лейді Бет перевела Тарзанові слова Ніярха. „Мій батько не хоче ніяких людських жертв".

Ніярх стояв здивований на хвилину, а потім він крикнув: „У святих книгах, які наші предки дістали від самого Баала, стоїть написано, що твій батько має приємність у кровавих жертвах. Як ти це заперечуєш, то ти не є його син. Ти не Іскандер".